

מאיירס - ג'וינט - מכון ברזקדייל
 MYERS - JDC - BROOKDALE INSTITUTE
 مايرس - جوينت - معهد بروكدييل

המרכז לחקר מוגבלויות

100 שנים
 ג'וינט ישראל מוסד נכויות

שותפות לתכנון ופיתוח שירותים לקודים ושילוב אנשים עם מוגבלות בקהילה. מוסדם של ג'וינט ישראל, קרן משפחת רודמן, משרד החוזה והשירותים החברתיים, משרד הבריאות, משרד האוצר, המוסד לביטוח לאומי

אנשים עם מוגבלות בישראל:

עובדות ומספרים

מדינת ישראל מספקת שירותים לילדים ולמבוגרים עם מוגבלויות פיזיות, חושיות, נפשיות ושכליות. בשנים האחרונות חוקקו חוקים המקדמים שילוב בקהילה, וישראל אישרה את אמנת האו"ם בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלות. עם זאת, על אף ההתפתחויות הללו, עדיין יש לבצע פעולות רבות במטרה לשפר את השתלבותם של אנשים עם מוגבלות בכל תחומי החיים ולעזור להם לממש את מלוא הפוטנציאל שלהם. תקוותינו היא שהמידע המוצג בחוברת זו יסייע להבהיר ולמקד את תשומת הלב באתגרים הנותרים, ויקדם את המאמצים להשגתם.

להערות, למידע משלים ולקבלת העתקים מחוברת זו
נא לפנות למסד נכויות, ג'וינט ישראל
טלפון: 02-6557200
פקס: 02-5670702
דוא"ל: Disabilities@jdc.org.il
כתובת: ג'וינט ישראל, מסד נכויות
ת.ד. 3489 ירושלים 9103401

מחברות: ליטל ברלב-קוטלר ודורי ריבקין, מאיירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל
אביטל סנדלר לפ, מסד נכויות, ג'וינט ישראל

עיצוב והפקה: פנינה נחמיאס, ג'וינט ישראל
תיאום והפקה: סימונה דוד, ג'וינט ישראל, אשל
מנהל הוצאה לאור: טוביה מנדלסון, ג'וינט ישראל

2014

תוכן העניינים

5	חקיקה
5	החוקים המרכזיים שחוקקו בשנים האחרונות
6	מבוגרים (67-18)
6	שיעור המבוגרים עם מוגבלות
7	מקבלי קצבאות נכות
8	דיור
10	תעסוקה והכנסה
11	השכלה
11	השתתפות חברתית ובדידות
12	עמדות כלפי אנשים עם מוגבלות
13	ילדים (18-0)
13	שיעור הילדים עם מוגבלות
14	רשימת מקורות
16	מסד נכיוות
16	מאירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל המרכז לחקר מוגבלויות

אמנת האו"ם בדבר זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות נוסחה ב-2006, נחתמה על ידי מדינת ישראל ב-2007, ואושררה על ידה ב-2012. האמנה קובעת אמות מידה בינלאומיות לשוויון, להשתתפות מלאה, להכללה ולהשתלבות בחברה, לנגישות, ולקבלת החלטות על ידי אנשים עם מוגבלות ביחס לחייהם. האמנה מחילה אמות מידה אלו בתחומי החיים השונים: עבודה, חינוך, מגורים בקהילה ועוד. על מנת ליישם את האמנה נדרשים שינויי חקיקה ונהלים בסעיפים העוסקים בנושא האפוטרופוסות ובזכות לחיים עצמאיים ולדיר עצמאי בקהילה²⁹.

החוקים והתקנות המרכזיים שחוקקו בשנים האחרונות

- חוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (1998);
- חוק מעונות יום שיקומיים לפעוטות עם נכות (2000);
- חוק שיקום נכי נפש בקהילה (2000, 2001);
- חוק השילוב (תיקון 7 לחוק חינוך מיוחד, 2002);
- תקנות שכר מינימום מותאם לעובד עם מוגבלות בעל יכולת עבודה מופחתת (2002);
- חוק הליכי חקירה והעדה (לאנשים עם מוגבלות שכלית או נפשית, 2005);
- פרק הנגישות בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (2005);
- חוק שידורי טלוויזיה, כתוביות ושפת סימנים (2005);
- תקנות השתתפות המדינה בהתאמות במקום העבודה (2006);
- חוק זכויות לאנשים עם מוגבלות המועסקים כמשתקמים (2007);
- חוק זכויות תלמידים עם לקות למידה (2008);
- "חוק לרון" לשילוב בתעסוקה (תיקון 109 לחוק הביטוח הלאומי, 2009);
- תקנות הנגישות (2009) ויישום הדרגתי עד 2022 (עד 2013 נכנסו לתוקף תקנות בתחומים: חינוך, בנייה, תשתיות, ביטוח, מקומות ציבוריים, שירות, תקשורת, אתרים ותחבורה);
- הרחבת התקנות לגמלת ילד נכה (2012).

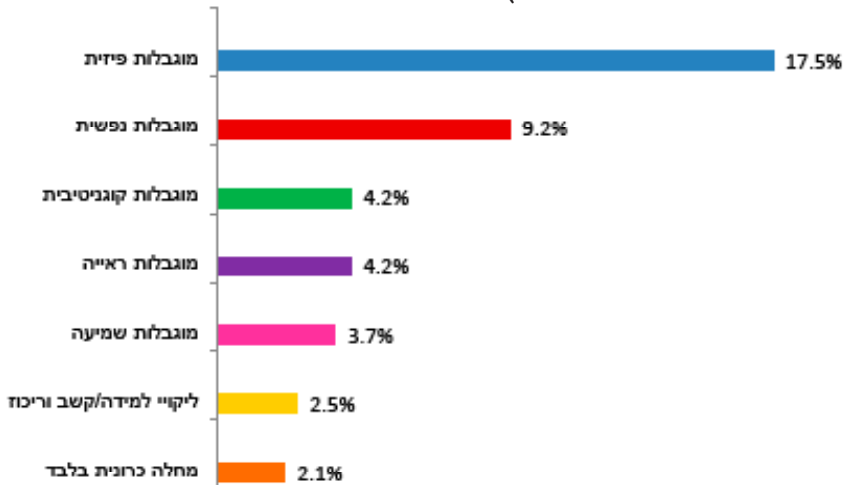
מבוגרים (18-67)

שיעור המבוגרים עם מוגבלות

- על פי סקרים שונים מוערך כי בישראל יש כ-800,000 עד מיליון איש בגיל העבודה עם מוגבלות, המוגדרת כבעיה בריאותית אשר מפריעה בפעולות יומיומיות.^{26 24 9 4}
- לכ-5% מהאוכלוסייה בגיל העבודה (כ-220,000 איש) יש מוגבלות חמורה (מפריעה מאוד בפעולות יומיומיות), לכ-11% (כ-470,000 איש) יש מוגבלות בינונית (מפריעה בפעולות יומיומיות) ולכ-5% (כ-220,000 איש) יש מוגבלות קלה (לא כל כך מפריעה בפעולות יומיומיות).⁹
- שיעור הנשים והגברים עם מוגבלות דומה.⁹
- שיעור האנשים עם מוגבלות בחברה הערבית (24%) גבוה במקצת מאשר שיעורם בחברה היהודית (21%).⁹
- שיעור האנשים עם מוגבלות חמורה גבוה כמעט פי 2 בחברה הערבית בהשוואה ליהודית (8.8% בהשוואה ל-4.5% בהתאמה).⁹
- סוגי המוגבלות השכיחים ביותר הם מוגבלות פיזית (17.5%) ומוגבלות נפשית (9.2%).²⁴ ראו פירוט שיעורי המוגבלויות השונות בתרשים 1.

תרשים 1: שיעור האנשים עם מוגבלות בגיל העבודה (סוג מוגבלות לפי

דיווח המשיבים)^{24*}

- כמעט למחצית מהאנשים עם מוגבלות (47%) יש יותר מסוג מוגבלות אחד.²⁴
- צירוף המוגבלויות השכיח ביותר הינו מוגבלות פיזית ונפשית (14% מקרב האנשים עם מוגבלות בגיל העבודה).²⁴
- אנשים עם ריבוי מוגבלויות מתקשים לקבל שירותים המותאמים לצורכיהם. זאת משום שהשירותים ניתנים על פי רוב בהתאם לליקוי העיקרי.^{20 25}
- שיעור האנשים עם מוגבלות עולה עם הגיל (מ-12% בני 20-34, ל-21% בני 35-49, ול-37% בני 50-64).⁹
- אצל כ-80% מהאנשים עם מוגבלות בישראל המוגבלות נרכשה במהלך חייהם הבוגרים (בני 18-65).³¹
- אנשים עם מוגבלות נרכשת נתקלים בקשיים ייחודיים בהקשר של מיצוי זכויותיהם והכרה על ידי מערכות השירותים.²⁵
- בישראל כ-60,000 צעירים עם מוגבלות (בני 23-26), קבוצה זו מהווה כ-14% מכלל הצעירים בגילים אלה. הם מהווים כ-38% מהצעירים שאינם עובדים ואינם לומדים.²¹
- לצעירים עם מוגבלות יש צרכים ייחודיים בהקשר של יכולתם לחיים עצמאיים בקהילה, לביצוע המעבר ממסגרות החינוך לעולם העבודה, לבחירת מסלול חיים (לימודים, עבודה, גיוס לצבא וכו'), להשתלבות חברתית, לארגון הפנאי ולבניית זוגיות.^{6 21}
- רק 10% מכלל הצעירים עם מוגבלות קיבלו שירותי שיקום תעסוקתי או הכנה לחיי עבודה.²¹

מקבלי קצבאות נכות

- בשנת 2012 כ-220,000 איש קיבלו קצבת נכות כללית, והם מהווים כ-5% מהאוכלוסייה בגיל העבודה.¹²
- המגבלה העיקרית השכיחה ביותר בקרב מקבלי קצבת נכות כללית היא מגבלה נפשית (33% ממקבלי הקצבה).¹²
- בשנת 2012 למעלה מ-260,000 מבוגרים בגיל העבודה קיבלו קצבת נכות כלשהי מהמוסד לביטוח לאומי.¹² כ-23,000 אנשים נוספים בקבוצת גיל זו קיבלו קצבת נכות ממוסד הבטחון.¹⁶ ראו פירוט מקבלי הקצבאות בלוח 1.

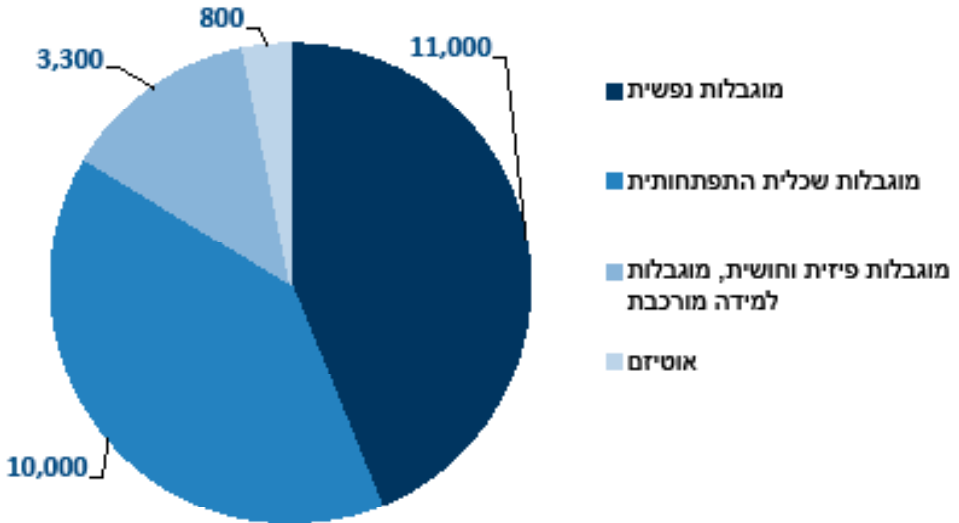
סוג הקצבה	מספר האנשים בגיל העבודה המקבלים את הקצבה
מקבלי קצבאות ממושרד הבטחון*	כ-23,000
מקבלי קצבת נכות כללית**	כ-220,000
מקבלי קצבאות נכות מביטוח לאומי שאינם מקבלים קצבת נכות כללית***	כ-5,000
קצבת נכות צמיתה נפגעי עבודה****	כ-35,000
נפגעי פעולות איבה****	כ-3,300

- * 20% נכות ומעלה, בני 18-69. כ-22,000 אנשים נוספים בגילים אלה עם דרגת נכות של 10%-19% קיבלו מענק חד פעמי ממשרד הבטחון.
- ** 40% אובדן כושר עבודה ומעלה.
- *** אינם מקבלים קצבת נכות כללית אך מקבלים לפחות אחת מהקצבאות הבאות: קצבת ניידות, שירותים מיוחדים, פוליו, גזזת.
- **** 20% נכות ומעלה.

דיור

- הרוב המכריע של האנשים עם מוגבלות מתגורר במשקי בית בקהילה^{23 18 17 4}.
- כ-8,500 אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה וכ-2,000 ילדים מתגוררים במוסדות (מעונות פנימיה)^{23 18 17}.
- כ-15,000 אנשים עם מוגבלות (נוער ומבוגרים בגיל העבודה) מתגוררים בהוסטלים ובדיור מוגן בקהילה^{23 18 17}.
- רוב האנשים עם מוגבלות המתגוררים בדיור חוץ-ביתי הם אנשים עם מוגבלות נפשית או מוגבלות שכלית התפתחותית. ראו תרשים 2.^{23 18 17}

הערכת מספר האנשים המתגוררים בדיור חוץ-ביתי (מעונות פנימיה, הוסטלים ודיור מוגן) לפי סוג מוגבלות*^{17 18 23}

* הנתונים מבוססים על דיווחי המשרדים המממנים את הדיור החוץ-ביתי: משרד הבריאות, משרד הרווחה - האגף למוגבלות שכלית התפתחותית, אגף השיקום והיחידה לאוטיזם

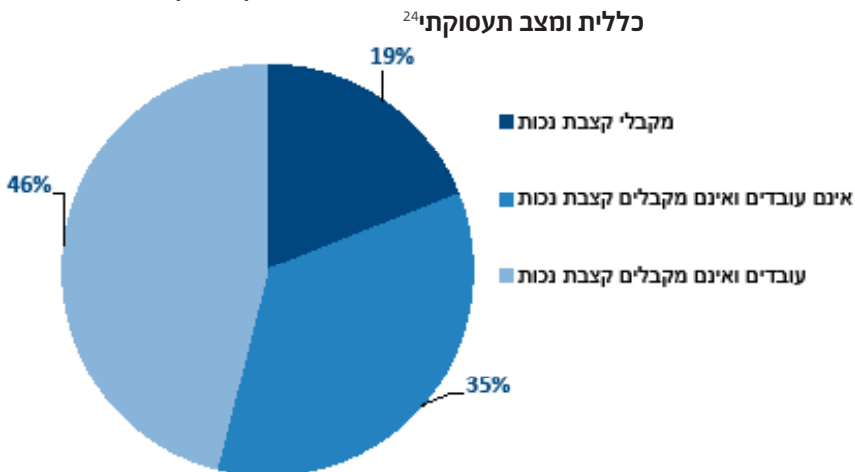
- בשלושת העשורים האחרונים גוברת במדינות מערביות רבות המגמה של סגירת מוסדות גדולים ומעבר של האנשים המתגוררים בהם למסגרות שונות של דיור בקהילה, כגון הוסטלים ודירות נתמכות.^{25 32}
- מומחים סבורים כי בישראל ישנו מחסור ניכר בשירותים תומכי דיור עצמאי בקהילה.²⁵
- עיקר תקציב משרד הרווחה והשירותים החברתיים המיועד לאנשים עם מוגבלות מופנה למוסדות דיור חוץ-ביתי בהם מתגורר מיעוט מקרב כלל האנשים עם מוגבלות.¹⁸
- אנשים עם מוגבלויות פחות מרוצים מהדירה בה הם גרים, מהשכנים ומסביבת המגורים, בהשוואה לכלל האוכלוסייה.^{9 4}

תעסוקה והכנסה

- 50% מהאנשים עם מוגבלות בגיל העבודה מועסקים, בהשוואה ל-72% בקרב אנשים ללא מוגבלות.²⁴
- ב-2009 חוקק חוק לרון המאפשר למקבלי קצבת נכות לעבוד עד תקרת הכנסה מסוימת ללא אבדן זכויותיהם. מטרת החוק להגדיל את היקף התעסוקה של מקבלי קצבאות נכות. כשלוש שנים מאז הוחל התיקון בחוק, רק כ-1% ממקבלי קצבאות הנכות מימשו את האפשרות שניתנה להם בחוק והגדילו את הכנסותיהם מעבר לתקרת ההכנסות שקדמה לחקיקתו.^{24 12 4}
- ממוצע השכר מעבודה ברוטו של עובדים עם מוגבלות נמוך בכ-1,400 ₪ משכרם של עובדים ללא מוגבלות.²
- 61% מהאנשים עם מוגבלות אינם מרוצים ממצבם הכלכלי בהשוואה ל-41% מהאנשים ללא מוגבלות.⁹
- 54% מהאנשים עם מוגבלות מדווחים כי הם אינם מצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות של משק הבית בהשוואה ל-36% בקרב אנשים ללא מוגבלות.⁹
- 22% מכלל האנשים עם מוגבלות אינם מועסקים ומדווחים על רצון לעבוד. קבוצה זו מהווה 44% מהאנשים עם מוגבלות שאינם מועסקים. מדובר ביותר מ-200,000 אנשים עם מוגבלות בגיל העבודה.²⁴
- רק 5.4% מהמעסיקים מדווחים כי הם מעסיקים אנשים עם מוגבלות.¹
- 35% מהאנשים עם מוגבלות אינם זכאים לקצבת נכות כללית ואינם עובדים (ראו תרשים 3). אחוז זה גבוה במיוחד בקרב נשים, מבוגרים בני 55-67, וערבים.²⁴

התפלגות האנשים עם מוגבלות על פי קבלת קצבת נכות

תרשים 3:

- 45% מהצעירים בני 23-26 עם מוגבלות פיזית, שכלית, חושית או נפשית אינם עובדים ואינם לומדים. בקרב הצעירים עם לקות למידה ו/או הפרעת התנהגות שיעור זה עומד על 18%²¹
- שיעור התעסוקה של גברים יהודים עם מוגבלות כפול משיעורם של גברים ערבים עם מוגבלות²⁴

השכלה

- לאנשים עם מוגבלויות רמת השכלה נמוכה יותר מזו של האוכלוסייה הכללית בישראל. ל-54% אין תעודת בגרות, בהשוואה ל-36% באוכלוסייה הכללית. שיעור בעלי ההשכלה העל-תיכונית (אקדמית ולא-אקדמית) בקרב אנשים עם מוגבלות עומד על 29%, לעומת 38% באוכלוסייה הכללית.²⁴
- שיעור קטן יותר של אנשים עם מוגבלות משתמש במחשב, בהשוואה לאנשים ללא מוגבלות (58% לעומת 83%, בהתאמה).²⁶
- ידיעת האנגלית מועטה בקרב אנשים עם מוגבלות, בהשוואה לאנשים ללא מוגבלות (46% מהאנשים עם מוגבלות אינם יודעים אנגלית כלל, לעומת 21% בקרב אנשים ללא מוגבלות).²⁶
- ממוצע שנות הלימוד של ערבים עם מוגבלות עומד על 7.9 שנים, לעומת 11 שנים בממוצע בקרב ערבים ללא מוגבלות, ו-12 שנים בקרב יהודים עם מוגבלויות.¹⁹

השתתפות חברתית ובדידות

- שיעור גבוה של אנשים עם מוגבלויות (14%) מתגוררים בנפרם, בהשוואה לאוכלוסייה הכללית (6%).²⁴
- אנשים עם מוגבלות מבלים פחות זמן בפעילויות שונות, כגון עבודה ופנאי, מחוץ לבית (5.9 שעות ביום בממוצע), בהשוואה לאנשים ללא מוגבלות (7.2 שעות ביום בממוצע).³
- תחושה של בדידות מלווה 48% מהאנשים עם מוגבלות חמורה ו-35% מאלו שהגדירו את מוגבלותם מתונה. זאת בהשוואה ל-20% מהאנשים ללא מוגבלות.²⁸
- אנשים עם מוגבלויות חשים כי הם פחות מעורבים בחברה, בהשוואה לאנשים ללא מוגבלות.³ ראו פירוט בלוח 2.

**לוח 2: מעורבות חברתית של אנשים עם מוגבלות ואנשים ללא מוגבלות
בגילאי 18-65 הגרים בקהילה (באחוזים)³**

מדד	בעלי מוגבלות	אנשים ללא מוגבלות
לא יוצא מהבית לפעילות כלשהי	34	19
לא מעורב כלל בקהילה	45	27
לא מרוצה בכלל מרמת המעורבות החברתית	35	13
מעוניין להיות יותר מעורב בחברה	65	58

עמדות כלפי אנשים עם מוגבלות

- עמדות שליליות, סטיגמות ודעות קדומות פוגעות בהכלה של אנשים עם מוגבלות בחברה - במערכת החינוך, במקומות עבודה ובקהילה הרחבה.²⁵
- הסטיגמה פוגעת באיכות החיים של אנשים עם מוגבלות ומתבטאת באפליה בדיור ובתעסוקה, בניכור ובמרחק חברתי, ולעיתים אף בטיפול רפואי לקוי.³⁰
- בשל הסטיגמה, אנשים רבים עם מוגבלות מעדיפים להסתיר את מוגבלותם, בעיקר אנשים עם מוגבלות נפשית ומוגבלויות אחרות שאינן נראות.^{15 21}
- 18% מהציבור סבורים כי אנשים עם מוגבלות הם מטרידים ומסוכנים לחברה.⁷
- רוב הציבור מגלה פתיחות ונכונות גבוהה לגור בשכנות (86%) לאדם עם מוגבלות פיזית או להשכיר לו דירה (82%). לעומת זאת, מידת הנכונות לגור בשכנות לאדם עם מוגבלות נפשית, שכלית או אוטיזם או להשכיר לו דירה נמוכה הרבה יותר (53% ו-39% בהתאמה).⁷
- בשנים 2006-2011 נפתחו 105 מסגרות דיור חוץ ביתי של משרד הרווחה עבור אנשים עם מוגבלות. לגבי 20 מהן הובעה התנגדות פעילה של תושבים ו-3 מסגרות נוספות לא נפתחו כלל בשל התנגדות כזו.²⁷

ילדים (0-18)

שיעור הילדים עם מוגבלות

- מספר הילדים עם מוגבלות בישראל נאמד בכ-220,000 ילדים (כ-8.5%).¹⁴ ²²
- ליותר ממחצית מ-220,000 הילדים עם מוגבלות יש לקות למידה או לקות התנהגותית.¹⁴ ²²
- בשנת 2012, כ-33,500 ילדים (כ-15% מהילדים עם מוגבלות) קיבלו גמלת ילד נכה.¹²
- מספר המקבלים גמלת ילד נכה עלה לעומת השנים הקודמות כתוצאה מהרחבה של העילות המזכות בגמלה. בשנת 2012 חל גידול של כ-10% במספר מקבלי גמלת ילד נכה בהשוואה לשנה הקודמת.¹²
- כ-182,000 ילדים שהוכרו כמי שיש להם צרכים מיוחדים למדו בשנת הלימודים תשע"ב (2011-2012) במערכת החינוך בישראל (קדם-יסודי, יסודי ועל-יסודי), והם היוו כ-9% מכלל התלמידים במערכת החינוך בשנה זו. מהם, כ-35,000 למדו בבתי ספר או גנים של החינוך המיוחד (19%), כ-36,000 למדו בכיתות מיוחדות (20%) וכ-112,000 שולבו בכיתות רגילות (61%).¹¹

רשימת מקורות

1. אלפסי-הנלי, מ. 2013. מעסיקי עובדים עם מוגבלות: עמדות, קשיים וצרכים. משרד התמ"ת, מינהל מחקר וכלכלה, ירושלים.
2. אלפסי, מ. 2011. 30 עובדות על אוכלוסיית אנשים עם מוגבלות בישראל, 2009. דפי מידע שהוצגו בכנס השנתי השני של המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה.
3. ארטן-ברגמן, ט.; רימרמן, א. 2009. דפוסי מעורבות חברתית בקרב אנשים עם וללא מוגבלות בישראל. ביטחון סוציאלי, 79, 49-84.
4. בן משה, א.; רופמן, ל.; הבר, י. 2012. אנשים עם מוגבלות בישראל 2011. נציבות שיוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים, ירושלים.
5. גורבטוב, ר.; בן משה, א. 2009. אנשים עם פיגור שכלי - סקירה סטטיסטית. משרד הרווחה והשירותים החברתיים, אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה. ירושלים.
6. גזית, נ.; קינג, י. 2006. מעצ"ם - מערך תומך חיים עצמאיים של נכים פיזיים בקהילה. ג'וינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.
7. דגני, א.; דגני, ר. 2009. עמדות הציבור ביחס לאנשים עם מוגבלויות. סקר מכון גיאוקרטוגרפיה עבור נציבות שיוויון הזכויות לאנשים עם מוגבלויות, משרד המשפטים.
8. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. סקר חברתי 2009. ירושלים.
9. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. סקר חברתי 2012. ירושלים.
10. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. שנתון סטטיסטי 2008. ירושלים.
11. הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. שנתון סטטיסטי 2013. ירושלים.
12. המוסד לביטוח לאומי. דוח הביטוח הלאומי - סקירה שנתי 2012. ירושלים.
13. המוסד לביטוח לאומי. נתונים שנמסרו על פי בקשת מכון ברוקדייל. התקבלו בנובמבר 2013.
14. המועצה הלאומית לשלום הילד. ילדים בישראל - שנתון 2012. ירושלים.
15. טל, א. 2013. סטיגמה בקרב מעסיקים כלפי אנשים עם מוגבלות בכלל ומוגבלות פסיכיאטרית בכלל. משרד התמ"ת, מינהל מחקר וכלכלה, ירושלים.
16. משרד הבטחון, אגף שיקום נכים. דוח לשנת 2006.
17. משרד הבריאות. בריאות הנפש בישראל - שנתון סטטיסטי 2012. ירושלים.
18. משרד הרווחה והשירותים החברתיים. סקירת השירותים החברתיים 2011. אגף בכיר למחקר, תכנון והכשרה, ירושלים.
19. משרד התמ"ת. 2011. ערבים עם מוגבלות בישראל: דיוקן האוכלוסייה ומאפייני תעסוקה 2002-2006. מינהל מחקר וכלכלה, ירושלים.

20. נאון, ד. (עורכת). 2009. **מבוגרים בעלי מוגבלות בישראל**. ג'וינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.
21. נאון, ד.; הדר, י.; כאהן-סטרבצ'נסקי, פ.; ואזן-סיקרין, ל.; קונסטנטינוב, צ'. טרם פורסם. **בעלי מוגבלות צעירים בישראל**. ג'וינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.
22. נאון, ד.; יפרח, א.; בייץ-מוראי, ש. 1998. **סקר ארצי על ילדים עם נכויות בישראל שלב 1: סינון**. מכון ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי, ג'וינט ישראל, ירושלים.
23. נאון, ד.; קייב, ל. 2012. **אנשים עם אוטיזם בדיור חוץ ביתי: הבדלים בין מחוזות ונפות ותחזיות לשנת 2015**. משרד הרווחה והשירותים החברתיים, האגף למחקר, תכנון והכשרה וג'וינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.
24. נאון, ד.; שטרסברג, נ.; בן-שוהם, א.; הרן, ד., פריאור, ר.; גאליה, ד, א. 2012. **בעלי מוגבלויות בגיל העבודה בישראל: שכיחות באוכלוסייה, מאפיינים ומצב תעסוקה**. המוסד לביטוח לאומי וג'וינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.
25. סיקרון, פ.; ניסים, ש.; ג'ראר-בשיר, ר.; ברלב-קוטלר, ל.; ריבקיין, ד. טרם פורסם. **מסד נכויות - מסמך אסטרטגי 2013**. ג'וינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.
26. פפרמן, ב. 2012. **שילוב אנשים עם מוגבלות בתעסוקה: נתונים, תפיסות, יעדים וכלים**. מצגת של המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בתעסוקה, משרד התמ"ת, ירושלים.
27. רונן, י.; בס-פפקטור, ש. 2011. **התנגדות תושבים למגורים בשכונות למוסדות סיוע קהילתיים לאנשים עם מוגבלות**. מרכז המחקר והמידע, הכנסת, ירושלים.
28. רימרמן, א.; ארטו-ברגמן, ט.; גריפל, א. 2006. **פערי השתתפות ומעורבות חברתית בין נכים ללא נכים בישראל**. המוסד לביטוח לאומי, הקתדרלה לרווחה ותכנון חברתי ע"ש קרוסמן, הפקולטה ללימודי רווחה ובריאות, אוניברסיטת חיפה.
29. שיחה טלפונית עם ברג בלהה, היועצת המשפטית של נציבות השיוויון לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים. נערכה בתאריך 21/11/2013.
30. שטרן, נ.; שרשבסקי, י.; נאון, ד.; דניאל, נ.; פישמן, נ. 2009. **אנשים עם בעיות נפשיות קשות בישראל: ראיה משולבת של מערכות השירותים**. משרד הבריאות, שירותי בריאות הנפש וג'וינט-מכון ברוקדייל, ירושלים.
31. שמש, ע.; נקמולי-לוי, ד. 2009. **אנשים עם מוגבלות בקהילה**. משרד הבריאות האגף לכלכלה וביטוח בריאות, תחום תכנון סקרים והערכה.
32. Blanck, P.; Haveman, M.; Levy, J.; Quinn, G.; Rimmerman, A.; Soffer, M. 2011. **Integrated Community Living for People with Intellectual Disabilities (ID) in Israel. Final Report of an International Committee of Experts. Submitted to the Israeli Ministry of Social Affairs and Social Services**

מסד נכויות

שותפות אסטרטגית בין ג'וינט ישראל, ממשלת ישראל וקרן משפחת רודרמן לפיתוח שירותים לקידום חיים עצמאיים ולהשתלבות של בוגרים עם מוגבלות בקהילה.

תחומי הפעילות של המסד:

- פיתוח רצף שירותים תומכי דיור עצמאי בקהילה כגון: דיור נתמך, קהילות תומכות.
- פיתוח תשתיות קהילתיות לקידום מיומנויות חיים עצמאיים, לשינוי חברתי ולשילוב כגון: מרכזים לחיים עצמאיים, קהילות נגישות, שבילים לקהילה ושילוב צעירים עם מוגבלות במרכזי צעירים.
- מענה לאוכלוסיות בסיכון הנופלות בין הכיסאות כגון: אנשים עם ריבוי מוגבלויות, אנשים עם מוגבלות חדשה.

כל תכניות המסד מוכוונות לשילוב בקהילה בכל תחומי החיים ופועלות בגישה רב נכותית מוכוונת אדם. התכניות, במידה שמוכחות כמוצלחות מיועדות להטמעה ולהפצה רחבה.

מאיירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל

המרכז לחקר מוגבלויות

מאיירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל הוא המכון המוביל בישראל למחקר חברתי יישומי על מדיניות ושירותים חברתיים, בשירות ישראל, העולם היהודי והקהילה הבין-לאומית. ייעודו הוא לקדם את יכולת ההתמודדות של החברה בישראל עם האתגרים החברתיים והמרכזיים כדי להגביר את רווחתן של האוכלוסיות החלשות ביותר ולהרחיב את ההזדמנויות הפתוחות בפניהן. מאז 1974 המכון עוסק ביוזמות החברתיות הלאומיות החשובות ביותר של ישראל, תוך שימוש בשיטות המחקר החדשניות והמתקדמות ביותר, במטרה להשפיע על סוגיות משמעותיות במדיניות החברתית ועל רפורמות חברתיות.

תכנית המחקר על מוגבלויות מתמקדת במאמצים ארציים ומקומיים לתכנון שינויים וליישום היעיל, והיא מיועדת לחיזוק עצמאותם ושילובם של אנשים עם מוגבלויות על-ידי שיפור מערכת השירותים המיוחדים, ומתן תשומת-לב לשירותים המקדמים שילוב של אנשים בעלי מוגבלות בחברה.